

IZLAZI SVAKI
CETVRTAK, 11 JUTRA.
VLASNIK, DIREKTOR
ODGOVORNI UREDNIK
PAVAO ROCA.

RASKOVANI

PREDPLATA: —
TROMJESEČNO DINARA 13. —
— GODIŠNJE DINARA 52.
— OGLASI PO CIENIKU —
UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA —
— BR. 543 — VODICE.

Pojedini broj: Dinar

„AGRARNA REFORMA“

Gosp. prof. Stipau Roca

SPLIT

Drugi dio

U zemljoradničkom pokretu naše pokrajine ti si srce, duša i mozak: svi estali koji te okružuju — „bracke mazge“; ovi se u agrarno pitanje razumu ko — magarac u kantar.

Da nepravdano stećena imovina — posjed moraju biti povraćeni bez ikakve naknade, a tomu bit ćemo — valjda — složni. Ali da djedovina baštiniama na poštenu način bude bud' kome otkrajena, to ne smije da se dogodi. Ja držim da je to prosta stimacična, doraćuna, razbojstva. I svi oni koji ovaki pokret pira i sire ili podupiru rijeđu, djelom; svi oni koji neimaju brčnasti oduprijeti se i zapriječiti nerede, koji dovode državu na rub propasti, — a na položaju su da mogu — ne samo što su prosti „banditi“; već su oni grobari Jugoslavije.

Pažnja: tolike austriji, pa iznesi ga javu svu gravamina tamošnjih *holota* — „kmetova“. Nemoj mi sipati lag u nći sa vašim „Primorskim Glasnikom“, pa i ako mi urednikom istuđer Viskovici. Ta ti znaš za onu: kako ogororio krojač poslojara, kad ovaj ohtjao pititi u njegov posao: Igle, akare sa za me; — dajte sila i kopita ne maj, brate!

Medju te to podsjećam na amosno t. z. kmetске odnošaje. Na „Gordijski dvor“, koga nije moguće presjediti odročem mača, kao što je uradio Aleksandar Veliki.

1. Cielji otak Molat (porezne općine Molat i Zapuntel) vlasnosti su Abelić vitezja Kazimira, predjima kojega je taj otok darovala mletačka republika.

Na tom otoku tešaci nemaju svoga ništa, oni su Abelićevi kmeti u pravom smislu riječi.

Vrhovna vlastnost kuća uknjižena je na Abelića a koristovna vlastnost na dotičnog kmeta, ali ova koristovna vlastnost opterećena je vijekovitom godišnjom dajom jednog kmetođer zarezbenjaku i dvaju snopa dva sto koristovni vlastnik mora da preda vrhovnom vlastniku.

Sve zemlje i vrti pak uknjiženi su u vlasnost Abelićevu došim tešaci upisani su kao kmeti i kao takovi moraju da daju Abeliću ne samo godišnjak svija plodova već da mu rade brodom za godinu dva lana, a on njima kad rade, valja da daje po dva tvrda kolača i žmurič rakije.

Ovo je kmetstvo u pravom smislu riječi, i pravo bi bilo da se oslobodi teškaca ovakova tereta koji nas sjeća na doba robovanja kad je rob morao da pleše kako mu se zapovjeda.

2. Ali ne može se snatrati kmetstvo u ovom slučaju.

U Škabrnji benkovačkog kotara, seljak Stipan Ivković posjeduje više stotina dana oranja, mnogo kosaca livade i 5 do 6 stotina motika vinograda. — Po tome on je *gazda*. — Blizu njegove kuće Strmići iz Zadra imaju komad oranice. Ivković molio ih je da mu dopuste posaditi ga lozom, a da će im on davati 1/4 ploda. Strmići su na to pristali i Ivković je posadilo lozu. Jeli pravo da se Ivković smatra kmetom i da on sada odnese posadjeni vinograd Strmići?

3. Sadržaj posjed Milutinovića na Bribirskim-Mostinama bilo je vlasništvo Pipe Sinobada iz Skradine. Sinobad bio više godina načelnikom Skradine, na svoj imanju stekao — poljskim

štetama, koje je ubirao od seljaka. Kad bi štete narasle na 200-300-500 kruna, Sinobad bi strankom napravio obveznicu ili ih predao suda — svakako seljak mu morao isplatiti, a jer ne imao novaca, plaćao bi u naravi: komadom oranice, livade, vinograda ili šume. I tako Sinobad, odnosno Milutinović, došli do posjeda vrijedna *miliona*, koji bio odnešen za desetak tisuća kruna.

4. Svakar moje estrre Janje, Jeso Kranjec, jer kao crkovinar crkvenim nlijem mazao kcau, oporučnu ostavio polovinu svoje imovine crkvi Sv. Križa — Vodice, a polovinu sinu Marku. Na umoru sin mu Marko od svojeg imanja utavja polovicu crkvi Sv. Križa — Vodice, a polovicu kćeri si sada pokojnoj Ani, čiju djecu sada bije nevolja. Pitam te. Pri uredbi „Agrarne reforme“ kako bi ti riešio ovaj spor?

5. Jole Matić iz Skradine na Pirmatovcima šigao preko „Vjersijskog Zavoda“, jer ovaj stavljao na dražbu, čitavu jednu imovinu za K. 15000 iliti 375 Dinara, i ostavio ju istome vlastniku na obradnjivanje uz avjet da odkupi. — Čovjek obradnjivo i sa čitavog imanja davao redovito godišnji dohodak. Nege, baštinići pok. Matića zanekali pravo odkupa. Odrtrag 3—4 godiue dotični zemljoradnik, obratio se na me. Pronašao sam da je kroz više godina Matić primao dohodak i sa zemljišta koje nije bilo odnešeno putem javne dražbe. Savjetovao sam: da Matiću povrati, isplati novac dat za zemljište na dražbi. Matići odbili, a po mojoj apiti ovaj uskratilo, dalnji dohodak. Držim, da ovaj korak zemljoradnika prema Matićem je opravdan. Jer: ili će Matići pristati na odkup; ili će Matići povratiti zemljoradniku visegodišnji predgauti plod sa zemlje koja nije bila odnešena na javnoj dražbi.

6. A znaj i za ovu. Crkovenarstvo župake crkve na Vrpolju i u Jadrtovcu ima svog zemljišta. Jednog sirotana zemljoradnika J. Š. zagna nevolja — svjetskog rata bio pod barjabinu — i svoje kmetске trade prodao za 1000 K, a tražio 500. — Tamo se usprotivio upravitelji župe Melada, jer — pazi — za „kmetске“ trude da može uhvatiti K 7500. — I za ovu svotu preprouao nekom Plešći iz Vrpolja ali razlika K 6500 nije izručio „kmeta“. Kome bi ti dosudie da na crkveno zemljište ima pravo: ili sirotan „kmet“ ili gazda Plešća? — Ovakovih slučajeva u ovdšnjoj okolici imade na pretek. A kamoli zemljišni zemljoradnik, koji ju obredjuje!

7. O „polozima“ ne treba nit da napominjem; toga je dosta u Drnišu, Benkovcu, Kistanjima, Obrovu, Kninu, a i u našem primorju. Ovo sve treba zemljoradniku povratiti, a do potrebe i — nadoknaditi. Nije li ovako?

Ovoliko za danas, da prozvačeš i prokuhaš. U dojučem pismu isnet ču ti slučajeve: gdje ćeš morati priznati nepromišljenost i nepravdu vodstva i vodja „zelene internacionale“. Ti ne ćeš možda znati, ali meni je poznato: da se medju zemljoradnike uvuklo dosta komunisti, kojima je do smetnje i smatnje, do vstrojstva, rasula i propasti mile nam Jugoslavije. Da pri tom i stanovita gđ. advokati, odvjetnici pira u svoje sebične svrhe, nepobitna je činjenica, jer ne u ovom damara nadaju obilnoj četvi.

Iz pozdrav, Zdravo!

PAVAO ROCA.

Deficit na Carinarnici u Šibeniku.

Kak se razgovaralo sa kojim bilo trgovcem u Šibeniku ili u Splitu, koji ima posala sa carinarama, prva njegova rieč je tužbalica protiv visokoj carini, koju je ministarstvo udarilo na razne uvozne ili izvozne, strane ili domaće proizvode ili article. Da li je opravdano uveđanje ovih visokih carina ili nije, o tom ne može biti govora u ovoj bitježi, kao i tomu da li su prigovori sa strane trgovaca na svome mjestu. Kada posakupim neke nužne podatke, kusati ću o tomu iznijeti pred javnost vlastito mnijenje, a što nas danas zanima to je činjenica, da se u beogradskim trgovačkim krugovima javno tvrdi, da uz ostale carinare i naša carinara u Šibeniku ima mjesečni deficit od subližu 100 hiljada dinara.

Meni nije moguće začu od dućana do dućana, od trgovca do trgovca da sakupim tačne podatke na temelju kojih bi se mogla kontrolirati gornja tvrdnja beogradskih trgovačkih krugova, i u ovom pitanju uvesti pravog svjetla, ali koliko sam razumio iz izjava nekolicine naših trgovaca oni drže, da na našoj carini nemaste biti toga deficita.

Beogradski trgovački krugovi priplisuju taj deficit činjenici, da se na našim carinarnicama nalaze ljudi u službi, koji su slabi i neuki činovnici, naime, da ne razumiju kako i po kojoj će tarifi ocariniti pojedine article i zaključuju da na taj način sami državni činovnici nanaraju državnoj blagajni štetu od subližu 100 hiljada dinara na svakoj carinarnici mjesečno.

Kako — osim carinarnica u Zagrebu i Beogradu, za koje tvrde da imadu mjesečno do 150 hiljada deficite svake — (300.000 D. ukupno), — imademo drugih osam carinarnica u cijeloj državi, to po njihovu računu iznosi deficit 100 hiljada din. mjesečno.

Svi 10 carinarnica imale bi prema tomu jednu mjesečni deficit od 1.200.000 Din. Ostanimo kod naše carinarnice u Šibeniku i pretpostavimo, da beogradski trgovački krugovi imaju razlog, pa promozgajmo, koje bi posljedice morale nastati za naše trgovce i kupce. Sivar je svakomuo jasna. Isplate li naši trgovci carinarnici za 100 hiljada Din. više nego li su do sada izplaćivali, to će oni biti prisiljeni da na svim predmetima porise cijenu, eđa pokryju njihove izdatke. Ta bi nam se jos povisica i hitjela, kao da sada u pitanju cijena nevatamo jedan drugoga sa grlo bez ikakve milosti. Na 46 hiljada stanovništva koje broji šibenski kotar, povisiti izdatke za 100 hiljada Din. mjesečno, kad se jos tomu uzme u obzir, da mi sada već imamo u našem kotaru kuća, gdje na vratima pokucava glad i goitinja; da imamo oliko naroda bez ikakve zarade, da se je kod nas moralo radnicima sakupljati inilostinju, da nijesmo u stanju da poslatjo namu braći Rusima dadeimo pristojan objed — o večeri i kafi i negovorimo ništa — onda — zaključak je bistar, — ta bi povisica izdataka morala da katastrofalno djeluje na cijelo ovo pučanstvo.

Kod nas je u Šibeniku, po navodima naših trgovačkih krugova, nastao cijeli trgovački rad. O jednom trgovačkom brozu i izvozu u pravom smislu riječi omoča biti ai u ovom govoru. Mi s našim očima vidimo na obali što izkrčavaju i što ukrčavaju ono par parobroda, koje sedmično tieu našu luku. I kada bi na onu nezbatnu količinu robe, koja nam dolazi i izlazi iz luke morali platiti još 100 hiljada Din. onda bi bez dvojbe prije šest mjeseca polovica pučanstva našeg kotara moralo ići bosa, jer, da se lijepa od glada morali bi hodati bosi, na pola goli.

Ova moja prognoza izgledati će malo bombastična beogradskim trgovačkim krugovima, ali nama, koji se svaki dan susretamo sa bjedom, nama se u reliefu prikazuje kao realnost.

Nego mi činio dovoljno, da su beogradski trgovački krugovi u ovom pitanju bolje informirani od nas i da šibenska carinarnica faktično ima mjesečni deficit od 100 hiljada Din., ali smo štodobno alu-

bodni pitati, odakle bi ovaj narod mogao pokriti taj deficit.

Seljčki proizvodi šibenskog okruga nemogu pokriti taj deficit jer kod nas je rijetko naći seljaka, koji nije prinuđen da kupuje žito i kukuruz. Novac, koji ulazi u naš kotar u činovničkim platomima danas je mal da ne jedini naš doprinos iz vana. Količina toga kapitala nije dostatna, da prikrije životne potrebe samih činovnika i njihovih porodica. Nestalo je trgovačkog prometa sa sjevernim Jadranom. Naši pomorci, koji su bili namješteni na parobrodima i koji su redovito slali novaca svaki mjesec kući, danas su bez posla. Novac, koji dolazi iz vana za uzdržanje vojske i taj iznaša svotu, kojom se pokrивaju troškovi izdržanja ovog malog broja vojske kod nas.

Mi smo danas osuđeni da radimo jedino sa kapitalom, koji se nalazi u granicama našeg kotara. Ali kako smo prisiljeni da — osim vina i vina — uračamo mal da ne sve životne namirnice, to se taj naš unutarnji kapital mora da svakog mjeseca amajnuje, dok bi se morao barem za jedan i ako mali postotak umnožavati.

Bogrudski trgovački krugovi ne će mi rjerovati, kada im navedem činjenicu, da mi u našem kotaru imademo danas više od jednog trgovca, koji nije u položaju, da sa svojim radom na trgovini zasluži toliko koliko je od prijetele nužde da se prehrani i koji mora da troši od svoja kapitala.

Imademo bogrudskih i šibenskih trgovačkih krugova nema nikakve pizme, i mislim, da pogledam u strune naših šibenskih trgovaca, kada pitamo savjet od beogrudskih trgovačkih krugova, što bi se imalo poraditi za slučaj, ako vlada pošlje u Šibenik bolje strukturalne i osarejnjivanju, koji bi sa njihovom carinskom rještarnom pokrili sadašnji mjesecni deficit od 100 hiljada din.

Mi izlaza ne znamo. Mi jedino znamo to, da su nam sadašnje cijene dozlogrdila svima: i činovniku, i radniku, i seljaku, pa i samom trgovcu.

Milko Jerinić

Iskoristimo naš Jadran.

(Nastavak)

Zaboravimo na prošlost! Sada, u ovo ovo doba našeg narodnog života, podjimo i nevini putem, omladincima, koji će u Jadranom mora, ne samo za Primorcu, nego za cijelu Jugoslaviju stvoriti izvan izvoz bogatstva i sreće.

Neka se dakle potpuno raskine zadruga, ali ne po imenu, nego po delovanju. Učini se, da su se za slično ustanove znali mnogi sagrijeti i u teoriji graniti alatne kule, ali u praksi nije bilo uspeha, pa će bilo je gore nego bez zadruga. Za zadrugu osobito vredi poslovica: „Ili kuj, ili se ne mriči“. Za nju treba da se zauzmu svesnjivi osobljeni radnici, ljubavni i samopregorom. Jer njoj nije do pompe i časovite koristi. Svrha joj je, da okupljanjem razasutih, a često i suprotnih sila, stvori jednu, jaku, svetu zajedničku voju u pravcu, koji će ostaviti svahu kojoj je namijenjena. Članovi buduće ribarske zadruge morat će imati na umu: „Svi za jednoga, a jedan za sve“. Te bez obzira na svoje posebne, osobine koristi, radili za korist osbu t. j. udruženih ribara, a tom općom koristi dopriniti i svojoj, osobnoj i to složno, iakom, samopregorom. Take će postignuti konačnu svrhu zadruge! Ako bi član znao računati samo na svoju korist i samo u zadrugu da je časovito iskoristi, da mu je samo svoja prava, a zanemaruje svoje dužnosti, taj nije za zadrugu i ona bi uz ovako nesvesne i selične članove morala da propane. Svesnan će zadrugar opet više puta, da mu je u zadrugu učinjena šteta. Ali ona da je prividna, časovita, a konačno da će od zadruga čpiti korist koja će razmerno biti manja, ali će biti sigurna, trajna, pa će pridignuti ribarski stalež i obrta, a tim udrgu učiniti izvorom blagostanja za udružene ribare.

Ostari ribarskih zadruga, treba na zgodnim položajima prediti, umetno uzgajanje riba, kamenica, uzaproditi spugarstvo, uvesti prokušane ribarske sprave i alate, proučavati prilike primorja našega na kraju i u moru te poslati nekoliko mladih sposobnih sila u Norvešku, Nemačku, Francusku, Italiju, da se onamo upoznaju sa racionalnim uzgajanjem riba, sa naprednim načinom ribarenja i baratanja ribom i onda donesu otvamo nov duh, način i smer uzgoja, hvatanja, čuvanja i konsekviranja riba, pa će se onda videti, što znači za narod, za državu more, koje je Bog obdario blagodatnom rukom.

Na posao dakle svi koji ste pozvani! Proučite stvar ozbiljno, pametno i onda, započinite posao, preporoda našega ribarstva sa onim ljubavi i spremom, koja je svojina svakoga rodoljuba, a to obojito

mora da u današnjim okolnostima bude Jugoslavena, koji kod uređenja svoje nove države, treba da se u svemu okoristi iskustvom i napretkom drugih naprednijih naroda i tako podje putom, koji će nas triomfom narodi nasu mladu državu uvesti u kolo naprednih i dobroteljnih naroda.

S jedne nam pomisli samo srce zebe, s nje gledamo crnu budućnost našega ribarstva, što je pred par dana sklopljen ugovor s Italijom o ribarenju na Jadranskom moru. Ako se obistini, da Talijani mogu slobodno ribariti u našim vodama (Naš ne da i nemađu zašta ići u njihovu) i ako je ovo bezuvetno i neograničeno, onda se naš ribar ni uz najbolju organizaciju, spremu, ni uz najbolje sprave i alate ne će moći oleti nadeživljivošću, izrabljivanju i iskoriscivanju talijanskih ribara. Oni će još nemilosrdno uostiti i ono malo ribarenja, što ga danas imademo. Ali puni nade očekivamo obelodanjenje sponoznatog ribarskog ugovora s Italijom, uveren, da su ljudi, kojima je bilo povereno upovazevanje, nali i hteli čuvati korist našeg ribarstva, ribara i države, a u slučaju kakve pogreške, očekivano od naše države mogući veto.

Šibenik, 6. oktobra.

Nakon ostalog, nova uprava požurila se je da u erakuriranom kraju unese i primjeni sve one uredbе, koje su bile od dana rasula Austrije stvorene i provedene u ostalim krajevima države težeći jedino za što brzim primjenjivanjem tih uredbа. Držali smo i držimo, da taj brzi tempo nije umjestan i da je kadar samo da stvara ozbiljni kaos i nezadovoljstvo, jer narod, koji je sa gotovo pune tri godine pred ostalim dijelovima države potpuno zasuo u društvenom i ekonomskom razvoju, sa pet teškim poslijedicama duga rata u talijanskog prištaka i propagande, zasutuje nešto većeg obzira i takta. Izjednačivanje dužnosti građana treba da ide poslopo prema nagjenim prištaka i dužnosti da ne ozbiljnije ekonomske interese te da tereti i ograničenja, koja imaju da nastupe, ne budu tako odmah teško osjeljivi da davaju povoda ozbiljnom nezadovoljstvu. To je prva upravna mudrost svake nove uprave, ali kod nas se i u tom pogledu radi sve protivno pa se moramo zapanjeni pitati, da li doista tako moramo okajavati činjenicu da smo, dok su naša braća bila slobodna, kroz tri godine stajali u talijanskom ropstvu i doživjeli oslobodjenje iznemogli od pusta čekanja i od istrošenih živaca? I eto nakon svega toga stitile su se na nas sve moguće dužnosti plaćanja kraj pokrivenog vina u konobama, kraj zamrle šibenske kule kraj poznate pasivnosti ovih krajeva pomanjkanju novaca, koji već 4 mjeseca leže bezplodni u državnim kasama!

Prvi akt naše uprave bila je izmjena novčanica. (Izostavljamo, jer svaku nemožemo podparati. Ur.) Tako je povučen iz prometa čitav novac a na uzvrat dan je jedan akonto, koji je radi prehrane već posvema iscrpljen. Svaka je trgovina zamrla a na banke nastala je jagma na skupiti zajmovima na način, da li zajmovi činjavaju već golemu sumu.

Ovih dana napokon poplavljaju naše pučanstvo platežni naloz. Po svemu izgleda da se utjeruju zaostali davni porezi i da se k ovim odmjervaju novi naknadni još od god. 1916 a valjda i od prvo u nevjerovalnim iznosima a u današnjoj valuti bez obzira na razliku u istoj i da li je izmjena slijedila ili ne i bez obzira da ovo utjeravanje i naknadno odmjervavanje znači gotovo ekonomski propast za ovaj kraj i narod. Izgleda po ovom da je gosp. delegat financija u Splitu nasu Šibenik kao zeniču obećanje, bogatstva, slasti i masi i gdje on ne treba nego zagrabiti pa da nagje nepresahnutu izvoru svakovnog bogalstva!

Kako je očito, ne uzimlje se u obzir, da su današnji prihodi, i ako ih je i bilo, uslijed užasne skupće, koja je vladala kroz vrijeme okupacije, kroz god. 1919, 1920 i 1921 posve iscrpljeni i istrošeni; ne uzimlje se u obzir, da je uslijed te akupće minimum potrebit za egzistencu imasio godišnjih do 200000 čistih kruna; ne uzimlje se u obzir da je čista kruna prama onoj S. H. S. vrijedila kao 4 : 1 i da se je na stotine hektolitara vina, ulja i drugih prihoda moralo prodavati za prehranu a da se je za približnu vrijednost dobilo novčanica preko serije, koje su kasnije bačene van prometa pa su se prodavale u Magjarsku u bezbjezje a mali preostatak njih ljetima ni Jugoslavija priznati, ne uzimlje se u obzir da od početka rata pa do danas u ovom kamionima (to nikakvo novo privredno sredstvo nije bilo stvoreno a da su stara ili zastala ili propala, da smo ekonomski bili raslavljeni od čitavog svijeta a osobito svoga zalegja, da su se uslijed toga našega prisidajnje pa i one prehratno morne potrošiti; ne uzimlje se u obzir ovaj ekonomski propast i današnji zastoj ovog

područja, u kojem je tek nekolicini uspelo da svoje imanje sačuvaju a vrlo malenom broju da ga nešto i umnožaju, dok preostali dio pučanstva trpi u doista velikoj oskudici.

Ako delegat financija, na kojeg za ovo nesamitno utjeravanje leži znatna odgovornost, cijeni da će se ovi porezi utjerati, to se nedvoumno mnogo vara. Narod nema novaca da ih plati. To je zalosna ali kruta istina, s kojom treba koji u interesu uprave same teli države ozbiljno računato. Proučiti danas neke eksperimente na račun ovog osiročadajnog pučanstva čini nam se naprosto okrutnim a inojevanim za samo finacijsalnu granu uprave, koja ovim poslom samo uzaludno povećava upravne troškove. Prije nego li se je delegat financija odlučio na ovaj posao, morao je po svojoj dužnosti na licu mjesta najprvo uvjeriti se o poreznoj snazi ovog naroda i maniti se lažnih glasina, znači danas ne samo ubijati svaku radinost i poduzetost već i staviti narod u apolutnu nemogućnost da se za dugi rok godina bude mogao više od svojeg današnjeg ekonomskog zastoja pridignuti.

Neistinite pretpostavke na kojim je delegat financija gradi svoje porezne planove, treba porušiti, treba ih dokazati netemeljitim i neopravdanim, ali to se ne dade postići onim potištenim mučanjem, kojim se Šibenik danas odlikuje na ogromnu štetu svojeg razvoja i budućnosti, već jednodušnoscu faktora.

Izjeseja svih pitanja, što zasijecaju u razvoj, napredak našeg grada, nijesu svojina pojedinih strana ili osoba već svojina svih nas, pa oševdno mimo lazenje našeg grada, istaknuta napazaja i nerazumljivanje naših interesa treba da uas već jdoom potakom da razmislimo i radimo, a radi se doista o našim životnim pitanjima, pa je skrajno vrijeme!

Korok.

• Jugosl. Akad. Klub Šibenik

dneva 2 tek u 8 sati večer u prostorijam Državnog doma obdržao „Zabavnu večer“. U velikom žalimo, što zabavi nijesmo mogli prisustvovati, jer poziv primili kasno. Jugosl. Akad. Mladosti — opoštenila si se i u moralu i patriotizmu. Evala ti . . . Sam napred! Osvrnut ćemo se potajki u doj. broju; ne će biti kasno živjeli Jugoslavenski Akademčari!

Zar težaci da stvaraju kmetove?

U nas u Dalmaciji nema vlastelinstva, niti vekih poseda, pa ni kmetova u pravom smislu re. Ono, što ih imade, bili su delomično prepusteni su bini gospodara. Ovi su kmetovi nastali ponajviše u dijaskim uplivom, najviše mletackim. Svoje upravitelje i druge činovnike, za vernu službu, darivala mletacka republika u našoj zemlji našim zemljama, tako je bilo i s domaćim izrodima, koji su tačno izvršivali naredbe svojih gospodara proti svome, v. stitomu narodu. Tuđe je tako bilo darivati! Bas i onako, kada su neki općinski upravitelji delimi nagde svojim vernim za vreme talij. okupacije, i tu nametnute i domaći izrodi bili su upliveni i mog ljudi. Njima se je nesvesnan i neuputen narod otkrio, da mu kao posledniji od mletacke vlade ispluaju kakvu nepravdu, zlo, a za to ih je narod otkrio darivao. Mletacki esponenti i domaći izrodi ovaj su način još obogaćivali, kupovali od siromaka zemljišta, ili im ga na prevaru ili silom oim. Tako su postojali sva veći posednici i kao gospodari na svojim imanjima namestali ljude, da im tvrdu koru lieba obrađuju čimju i sa svojim

čaju, da mu nadu deo prihoda. Ovi ljudi — kmetovi — u ono su doba bili sretni, što lakvi mogu da budu.

Sada su nastala druga vremena: nema više ni mlatačke republike, ni njezinih skutonosa, ni izrođa. Toja su joj na propast naroda služili, a nestalo je gospodarstva njemačkog i mušarskog. Danas smo slobodni u svojoj narodnoj državi, u Jugoslaviji i kao vesni državljani, kao rođoljubi, kao prava braća, i nije doba de jedan drugog ne izrabljivamo, da živimo u tuđoj muci, da dopuštamo, da se i kod težaka stvaraju stepeni. Nije vreme da se stvaraju kmetovi, već da se kmetstvo ukine.

Agrarna je reforma i kod nas potrebna, u nadatno se, da će se odlučujući, što prije pošteno i pravdačno rešiti, eđa tešak bude gospodar zemlji, koju obrađuje hravim znojima i žuljevima rukama. Ovakvo će on imati i više ljubavstvarna i pomoje oko obrađivanja i redjenja iste, ovuren, da je njegova, da radi sa sebe i svoje drage polovine.

Neka se dakle ukine kmetstvo, neka tešak bude svoj na svome, neka se podigne blagostanjem, neka ostane trgovac, ali neka ne zaboravi, da se osvesti i usvoji.

Naš tešak imade dobrih strana, lepih osobinosti, ali imade i mana i nedostataka. Ne uzinlijevo ovo u opće, jer se držimo one: „kukolja ima u svakom žitu“. Ali trebalo bi onemogućiti i onom delu, da se kvare. Između ostaloga u mnogo slučajeva eskudjeva pravdočnosti. I dok sebi prisvaja prava, ostavlja nepravdu, svomu bi ih bratu lako nametnuo. Više za gospodsko tiranstvo, a rado bi sam postao mali tiran prema bratu svomu i gnječio neupučenijega i slabijega od sebe. Bori se proti kmetstvu, a neki bi bez ikakva grizodnja i mištranja upregnuli kod sebe kao kmeta iskmjega svoga. Ovdje izbija ono pomanjkanje staloške svesti, ono nesihvaćanje pravdočnosti.

U Jugoslaviji imade obilno zemalja, osobito u nekim predelima, gdje su opstojala i velika vlastelinstva: u Banatu, Slavoniji, Hrsni a onda zapustenog u Mačedoniji. Vlada je poverljivo odredila, da se od ovih zemalja u prvom redu dadu dobrovoljcima. Oni i zaslužuju, jer su u najtežim danima stavili dobrovoljno svoj život u službi domovine. Ali zemljišta pitaju i privatnici, pojedince ili u društvu više njih. Ovo je sve dobro i lepo i mi proti ovomu ne bismo imali što da prigovorimo, kad u nekim slučajevima ne bi ovo bila prosta spekulacija. Čeznja nekih sebičnjaka, da se ludjom mukom i žuljima obogati, a ponajviše baš oni, koji tešku graju podižu proti istavanju i razbijanju od gospode i puntaju se proti kmetstvu. Ovakim postupkom oni nisu ugled težačkog staleža, a nanasaju mu i štete.

Ako se već imade udeliti zemljište pojedincu ili društvu više njih, neka se daje samo onima koji su poljodjelci i koji nemadu kod kuće koliko poseda da mogu pristojno preživeti. Za to će se dolična vlast (odbori, kojji je uređenje kolonizacije povereno, propitati u mestu dotičnog molioca zemljišta, u njegovoj radisnosti, ponašanju, imetku, posjedn zemljišta i to kod župnika, učitelja, glavnar, općine, učitelja poljodjelstva. Nemamo mi na našim kolonizatorim zemljama svrhu Sibirije! Ako može dotičnik pristojno živeti sa svojim posedom u svom mestu, neka ostane, inače neka mu udele zemlju u kolonizatornom kraju.

A što nam pričaju? Jedan tešak ili više njih želi zemlju n. pr. u Banatu, a kod kuće ima zemljišta, da može lepo živeti. Vlada mu udele. Pa šta on radi? Imanje kod kuće poveri ljudima, koji mu uz stacovitu pogodbu dohodka obrađuju zemlju, a on ode u Banat da radi, ih u Banatu namesti na udejenom zemljištu ljude da rade a njemu da daju stanaceni deo (dohodak). A što će biti od siromašnih težaka bez zemlje? Da li je ovakav postupak od koristi težačkom staležu? Zar nije ovo stvaranje kmetstva? Pa kako će moći dopustiti, da dok tešak proti kmetstvu — punim pravom — vice kao jednom socijalnom zlu, kao jednoj velikoj nepravdi, kao pijavici, koja isisava i unistuje mnoge težačke porodice, kako može — pitano — sam tešak stvarati kmetdve? Proti ovakom postupku nekoličine, morali bi ustati u prvom redu sami tešaci. Ovakvo stvaraju kmetove i netežaki dobrovoljci.

Kad se dakle ima dati zemlja dobrovoljcima, naše je mneeje, da se ona daje onima, koji su težaci, a lko takov nije, neka mu se iznos vrednosti zemlje udele u novcu ili nadoknad kakvom zgodnom slatbom.

Oni pak tešaci, koji nisu dobrovoljci, a mole posed u kolonizatornom kraju, neka im se daje puste provedenih izvida i obavestjenja i posle nego se odbor uveri, da u mestu gde stanuju, sa svojim po-

sedom ne može živiti i kad se oliveze da će sam primljenu zemlju obrađivati.

Inače dožil ćemo smćnosć i jedno novo zlo, novu nepravdu: da će od težaka stvarati kmetove samo tešak i to baš u doba, kad ih uz pomoć države hoće da dokine.

Jedno „naredjenje“.

Šibenik, 26. rujna 1921.

Gospođa Lucija Čorić

VODICE

Vaši Zadonski listi kmetovi su istodobno i Zadrugari Težačke Zadruge u Šibeniku, pa kao takove duzna je ova uprava da ih u svim njihovim interesima zastupa. Pa pošto se oni svi tuže da im vi prišle da će se silom izgati vinograde s njima, ova Vas Uprava upozoruje na članak 42 Ustava naše Države kojeg članka druga teška glasi:

„Kmetovi (čivčije) kao i u obće Zemljoradnici koji obrađuju zemlju u kmetstvu, utrdaju se kao slobodni sopstvenici (to znači vlasnici) držani na kmetstvo zemalja, a za to neplaćaju (gospodinu) nikakvu oplate, i imaju se ubastiti (to jest uknjižiti) kao gospodari.“

Prva teška § 5 Prethodne Odredbe, sankcionirane od našega Kralja i suppodpisane od svih Ministara glasi:

„Do rješanja pitanja oplate (gospodi) davati će se dosadašnjim gospodi, kad zatraže, privremeno oplate razmjerna njihovim dosadašnjim dohodcima što su imali od kmetskih zemalja.“

Dakle riječena Gospođo, kako iz gorivadonog možete uviditi da vi niste više gospodarica zemalja koje imate ili bolje ste imati na kmetstvo, nego tešaci (kmetovi) koju zemlju izdržili, posadili i koju zemlju obrađuju. Oni dakle nemadu više nikakve dužnosti na prama Vama. Na prama Vama ima dužnost država, koja će Vam kako gore spomenuto — ako zatražite — plaćati razmjernu rentu, koju ste kmetstva do danas imali i to sve dotle dok Vam država vrijednost Vašega dijela zemalja u gotovu novcu neuplati.

Koji Vam je dakle prijateljski savjet da Vase kmetove prepustite u miru, a vi da se obratite molbom na Vladu. Nemojte, mol Vas tražiti zla, kad to nije od potrebe.

Upozorujem Vas još da je naš Zemljoradnički poslanik Franje tražio žanarsku pomoć proti Vama kod Ministarstva u Beogradu, pazite što radite.

Uz poštovanje,
Za Težačku Zadrugu u Šibeniku
Predsjednik
Mihlo Baranović.

Molimo Vas da upozorite na to i ostale Vase Vodičane.

Ovakvo „naredjenje“. Kako glasi „Prva teška § 5 Prethodne odredbe nijesmo u stanju kontrolirati; sva prilika da je izopacena, ka što je izkrivljena smisao druge teške članka 42 Ustava. Na ovaj falsifikat upozoravamo vlasti, t. zv. kmetove i sve nadležne vlasti.

U izvorniku čl. 42 Ustava glasi:
„*Imadni odnosi* smatraju se pravno uknuti i anonom odobrojenja od tuđinske vlasti. U koliko su gdje pre toga roka počinjene nepravde razrešenjem *feudnih odnosa* ili njihovim pretvaranjem u privatnopravne odnose, ina se zakonom provesti izpravka.“

„Kmetovi (čivčije), kao i u opšte zemljoradnički koji obrađuju zemlju u kmetstvu silenom odnosu, utrdajuju se kao slobodni sopstvenici državnih zemalja, ne plaćajući sami zato nikakovu oplate, i imaju se ubastiti.“

Nek nam ne zamjeri uprava „Težačke Zadruge u Šibeniku“, ali je ona, navadnjajem i tumaćenjem po svojoj druge teške § 42. Ustava, hotimicno vlastnicima pokušala prodati, a t. zv. kmetovima hohmićnu prodala — rog za svieću. Mi sazulujemo naše dobre zaance, prijatelje i kumove u Zaluzi i Raslini, koji se puštaju onako — nasamariti i za nos voditi u pitanju svojih kmetskih prava. Nu svaka sila za vremeha, a nevolja redome!

Svi su građani pred zakonom jednaki. Svi uživaju jednaku zaštitu vlasti.

Ovakvo čl. 4. Ustava.
Vodičani „povjerenjem u kraljevu rief: da naša država ne nasilno, već redovitim pravim — zakonitim putem preda u njih težaku, uz pravim zakonit

današnjim vlastnicima njezinima“. skoćie ko jedan covjek protiv nasilja uzkrate godisnjeg dohodka grozdja, mostu vlastnicima. Evo jedne zahvala.

Mili Vodičani!

40 je godina da sam medju vama. Moj pokojni novč dao na izradbu svoje zemlje, a ja otrag 14-17 godina najbolji položaj u Vodicama: braći Juric u Zatonu, Vinograd je. Do pr. godine davali mi moju pravu, ove godine poslao htjeti mi braća Jarić uzkratili i zemlju — privojeti. Ja, biedna nezastieena udovica šta sam mogla, nego da svienom od tuge i jada nad nasiljem i nepravdom. Videći me bezpravnom u Ustavnoj državi, skoćiste svi, citavo miselo: i muško i žensko i staro i mlado, da me zašlitie, da bilo i silom dođem do svoje imovine. I došla sam. Ja ne znam kako da vam izkažem svoju harnost. Da vam zahvalim, ali se kaže: tko zahvaljuje, taj ne vraća. U svakoj vašoj potrebi, u koliko mi sila i sredstva budu dopustala, spravna sam uz vas i za vas i u vatru i u vodu.

Uz iskreni pozdrav, ostajem srcem i dušom
Vodiče, 5 oktobra 1921.
Lucija ud. Čorić rođj. Mandinić.

Pismo iz Zagreba.

29. IX. 21.

Još jedno iznenadjenje. Još jednom igraju važnu, ako ve važniju ulogu „politički momenti“, gdje bi se morali uzimati u obzir samo ekonomski i strategijski. Nedavno su dolazile vijesti o prekidanju rada na unskoj i ličkoj željeznici, a sada kao grom iz vedra neba danosi beogradska „Politika“ od 18 rujna vijest o gradnji nove „Jadranske željeznice“. Ta druga bi imala biti Beograd — Sabac — Loznica — Visegrad — Foca — Savnik — Nikšić — Kotor. Ne zna se u čijoj je glavi niknula ta ideja, ali i nesructnjaku, koji i malo poznaje naše krajeve čini se čudnovatim taj projekat za spoj zaluda s morem, ako se uopće to može spojiti sa zaludem nazvati. Tu izgleda, da su se uzimali interesi lokalni pojedinih mjesta a ne interesi celavog naroda. Taj bi spoj sam po sebi bio tako neprirordan da ne bi mogao služiti kao izlaz na more niti za istočni dio države, a kamo li za zapadni. S druge strane poznavajući krš kroz koji bi ta željeznica imala da prolazi, taj projekat izgleda nemogućim jer je to gotovo najkrševitiji dio države. Koliko bi zapadalu udovoljenje političke negoiomnije pojedinih ljudi nek nam najbolje služi dokaz, da bi na toj pruzi bilo po prilici 26 km. tunela. Prama informacijama „Tehničkog lista“ danas zapada gradnja i kilomet. tunela 25 milijuna dinara, što bi ukupno za same tunele iznašalo 650 milijuna dinara. Zar se na taj način može izigravati narodno dobro? Još i više; govori se da bi današnji investicioni zajam služio baš za izgradnju te „Jadranske željeznice“. Onda Kotor, koji bi imao biti naša morska baza, naša najbolja luka, postaje na čas trgovačkom lukom. I opet jedina nemogućnost, jer nema drugog izlaza nego: ili ratna ili trgovačka luka. Zatim koliko bi zapadala izgradnja Kotora u jednu nujetnu luku i kakva bi to luka bila? Zasto, na ideju u ekstremu, da idemo u nemogućnost, kad se za manje troška može tražiti spoj prirodni, koji će odgovarati najvitalnijim potrebama cijele države. Poznavajući saobraćajne prilike i prirodni položaj Splita, sve govori njemu u prilog. Gdje prirodnije nego Split, koji ima već spoj sa Kninom, spoju sa zaludem, a da se tu ne spominju sve pogodnosti za izgradnju jedne luke, koja će odgovarati svojoj svrsi. Split se daje izgraditi u jednu veliku prirodnu luku, što je u Kotoru nemoguće. Zatim sve druge pogodnosti koje ima Split, kao elektricnu staciju, zemljište pogodno za siraenje grada i t. d. A zatim bila bi najvrednija dužnost osaditi „dolaca donovine“, da usavrše već postojeće željezničke mreže. Najprije treba napraviti ono, što se daje osaditi najbolje, kroz najkraće vrijeme i uz najmanji trošak. Rijeka je danas za nas zatvorena, a tko zna koliko će dugo i ostati, a opet je najbolje imati sav promet preko ovog zemljišta nego preko tuđeg; tko više da pokažemo svim našim susjedima, da se znađemo i sami pomoćni. Najprirodnije bi bilo: da najprije dođe na red pitanje izgradnje, željezničke stanice za Bakar. Koliko zapada prenos robe u bakarske stanice u bakarsku luku, najbolje bi nam znali pričati naši trgovci. Iz toga loga proizlazi jasno, da su pri izgradnji tog projekta igrali ulogu samo politički momenti. Nasim su „agronomicima“ predobro poznate sve ove prilike, ali tu se radi o favoriziranju pojedine političke grupe, pak se stoga razloga mora favorizirati i ono par radikala u Kotoru, budući su to „državni“ elementi. Zar su pretnji interesi jednog

dijela pojedine grupe, nego li interesi cjelokupnog naroda? Bilo bi vrijeme da barem u takovim pitanjima prestane partizanstvo i stari mentalitet.

(I. članak o mentalitetu u protivnosti dogradbe lične ženstvenosti i one istomom Ucu sa Deklacijom. Dr.)

R.

Diesli grada i okolice.

Nas List ova prilika da izidje do petnaest dana. Urednik zvala se „Agrarna reformi“ na posredovanje u Ravno kotare, jer u Kotarima jednata, a bez njega ne nada List ne može da izlazi. I naš Urednik jednata se spilitikih „montuna“, „brackih makazak“ i „kasteleških - čukarada“. Trogirsku vanu traku! Na povratku naš Urednik savjet će sbor „maloposjednicima“ obština: Vodice, Tiesno, Zlarin, Šibenik, Skradin da uglave sporazumni i zajednički rad sa „maloposjednicima“ pokrajine. Nas List je u dosadašnjim sporevima nezovisan i misli kao takav ostati. Svakako nakon sastanka predet će računne svojim citataljnim stog aktivni i pasiva. Za urednika: kvkvi računni ispali da ispali, ne će odvjetniku — nit laka je, nit lukom smrdio; dodjuri vile k očima, satvorit će butigu.

Plaćajte List.

„Baskovani“ — podkovani u sve četiri sa 24 klinca, čarva, Kovala ga Austrija, kovala ga Italija; podkovala ga Jugoslavija, pa za što ne bi i „Agrarna reformi“. Za prelazno skoro prodao sve svoje; ostalo mu nešto ženinstva, ali to u devetom selu — tređoj kraljevini. „Baskovani“ ostaje — razkovanim i vjeruje u 7 sedam djela milosrdni tjelesni. Bog, pa narod; kod prvog ne traži, a od drugog zahtjeva: napitati gladna; napojiti žedna; sahoditi goći; primiti na stan putnika. Ne htjede li država, doći ćemo mi i bez njezine privole; da nas nahrani, napoji, zaodije i — stalu pripraviti.

Gjumburk kilometar hoda više Metkovića nalazi se još za turskog vakt — turska glavna carinara. Kuće koje se dandanaš oko iste nalaze zovu se *Gjumburkani*. Ali Gjumburkani prenesena u Metković. Dneva 17/9 izpusta „nacionalno grada Sarajeva“ redovito obisrbijeno svim bijugovanim dekonventinima i prigledano po veterinaru izopnicu glesetu na čifu Daniel M. Sumbulović iz Sarajeva da preko Sarajeva ova Metković provozu za Trst 127 volova. U Metkoviću 20-22/9 kotariki ljepnik Suijić volove pregledao. Carinarnici i lakači ured putuju da se volovi izvozu ako Metković nije izvezna luka. Parobrod „Marija“ društva „Jocanija“ za volova dolazi u Šibenik. Pošto „Marija“ mora krenuti 16. juna, „Arhid-a“ red volove karcati. Tako se dolazi do spoznaje: 1. da Metković nije izvezna luka; 2. da u svakom volu carinarnici u Metkoviću ne pedereno do 1300.— K ovaniošiki se 127 volova i 2. da na carinarnici u Metkoviću u svakom ne će biti 1.— bizerjavilo se Split — do vrata Šupuk i njegova rasvjeta — ostati tursku, pa zad, je ne možeš potpuno saglaviti.

Resprava protiv g. T. sprajca i drugova, što bi bili: oskoro ulesnati silijazala Radovanja uredi će se do koji dan. Kevka je osula pukla u Zadrui protiv talijanski razbojnika na našeg Namjestnika Dr. Metličić i to značeno. A značeno ču nas sugradjanin Sinić Marešić izvan radi nepodajni za jednog talijanskog oficirica dobio pat godine savora. Na tek sumo za ovo: da „obuznik“ protiv istog Marešića 19/8 21. br. 862 glasila na 10-26 godina.

Branje glavara u Lovoran objavljeno 4 prosio-ga. Poljavu se 3 stantko: prva donila 38 glasova, druga 4, a treća, koja za vrijeme okupacije suvala sa talijanima, 21 glas. Seljaci nam jarkuju, da u bilni na obštini, zahtjevom imenovati im glavara iz većine kake je i pravo; to da im i upravitelj Dr. Rajević oba-ku. Sad kaže nam se lute: da su 99 pr. vidjeli zupnika kuglerata valiti nove imenice, jer da će biti povoljan izbor glavara i osobih sast. Za nas je 38 absolutna većina prema 25 i potom izbor zakonit: bio je ne bio u prilog obštini.

Putnice za unutrašnji dokinote, a medjuto na sv. Jeru uveljavju u Skradinu organ javno sigurnosti tri frafra bez putnice. Između toliko pucaniva, jer hie sajan, pa na same frafra. Do vrata; ali što neidje, neidje.

Ukrasnu vateropisnu staklu za uvod i izvoz stoke i stočnih stovine u Šibinatu uspostavio je Ministar poljoprivrede i vođe. Za okružnu marnvinsku lijepina kao građinog veterinaru imenovao gospođicu A. Z. parvica.

Zadružna gospodarska Banka, podružnica Šibenik, započela poslovanje. Frostrojeće od njene orijevne u Slavnoj ulici, kuća Vladimira Kulek i rat.

× Prva Jugoslavenska tvornica voštalih svijeća, otvara se u gradu. Vlasnik poznati stručnjak Grgo Čular.

Posast na domaćoj zivotinji. Tuže nam se da u Vodican, Zlarin, Gadelezina. Cioj udarila crkavica u konje, volove, stoku. Zelili bi znati da li nadležna vlast pruduzela potrebite korake, da posast ograniči? Ako nije, zašto nije i kad će?

Falsifikati. Bilježimo i upozorujemo naše gradjane, da ne idu na lišpak renegetima, koji su došli po potvrde, da su ovdje prodali pokueto u krunada a ne u lirama. U tu svrhu traže potvrdu od naših, nalme falsifikat, koji im talij. konsul treba da potvrdi. Nedajte nikomu falsifikat, jer bi vas talij. konsulo mogao radi zavaravanja vlasti predati državnoj policiji. Potvrdju se oni, koji su već takova falsifikate dali da ih zatraže natrag i uisite. Dalje saznajemo, da su oni, koji su zadnjim transportima selili u madsr patrija prodavali pokueto amo u lirama.

Portret g. Dušana Gelpi, opć. upr. u Tiješnom. Valja se nitko u drugoj zoni nije tako otimao za mjesto opć. upravitelja kao bivši austrijski urednik g. D. Gelpi. Postavši na jedanput sudušenji duzakratki li, bolje rekud, zagrijani radikal i nenatkriljivi patriota, neumorno je radio oko toga, da dođe na opć. upravu, premda je i sam bio uvjeren, da je za to mjesto nesposoban: Vodili su ga neki zasebni razlozi, u koje se za sada ne ćemo uplitati.

Nu, jer je općinarima stono riječ dopirilo do nokata s njegove „valjane“ uprave, osvrnut ćemo se ukkratko na tog gospodina, koji danas u tješnjanskoj općini hoće da vedri i oblači.

Čim se je u tješnjanskoj općini prošlo, da će pokraj. Vlada u Splitu imenovati za opć. upravitelja g. D. Gelpia, listom je ustala proti toga. Okolnina mjesto: Murter, Betina, Zlosela slala su izravne protoste Vladi, da imenovanje njegovo podnospito ne valjediti U općini se je, naime, vrlo dobro znalo, da je za vrijeme tal. okupacije g. D. Gelpi zatražio u tal. jeziku dozvolu za obrtnu konjenciju, dok su te drugi tražili na hrvatskom; u općini se je također znalo, da je za vrijeme Talijana tužio kot. sudu rodoljublja Josu Juragu iz Murtera i da je silio htio da bude suden, premda su ga mnogi molili, da mu oprost, ne dozvoljavajući, da se Talijani smjuju na naša leđa. Nu, Gelpi je u tonu austr. zandara lakonski odgovarao: „Neka bude suden!“ Poznavaјnki k tome naglo i osveđljivi parav g. Gelpia, narod tješnjanske općine nije htio ni da čuje za njegovo imenovanje.

Nu, što se dogodilo. Iz Tiješnjoga se falsificirao braujav sa 4 potpisa, člana „Narodnog Vijeća“, koji navodno traže, da se za opć. upr. imenuje g. D. Gelpi. Da nije bilo jednog razboritog gospodina, bilo bi se zbog toga dogodilo vraga i belaja. Na takav način dođe g. Gelpi na opć. upravu.

Spominjajući se njegova straha za vrijeme Talijana, kad na nikakav način nije htio da se primi vodstva „revolucionarnog jadranskog zbora“, sad je na jedanput okrenuo u druge dijel. I g. Gelpi gleda mirno, kako nekoi nadiše nspadaju u Tiješnom ševite akademice i gospođice iz Zagreba, smatrajući svakoga, tko ne misli „duboko“ kao on protudržavnim elementom.

Nadode izbor seoskih častija g. D. Gelpi htio je prije izbora nešto da rače, u „pauznoj besjedi“ naglasi ostrim glasom prisutnim izborcima da moraju pnsorati samo za dobre državljane. Alij puste pameti! Čudimo se, što nije izveze na veća općine, koji su to „blij državljani“. Na ovakav način nije o da svojim općinarima usaduje u dušu potrebitu slogu i ljubav prema našoj mladjoj državi, on im stavlja pred oči, da imade u općini i „blij“ državljana. Narod je uistinu dobro previdao, što će se dogoditi s njegovom upravom. Izbori za opć. glavara i pišavie pokazali su mu, što narod o njemu misli, jer su njegovi kandidati propali.

Naš urednik kod ministra pravde Marka Gjurčića sa odanostom vodičana i zatonjama bio 28 pr. Primio ih u Hotel Kosovo. Prisustvovali nadelnik min. dr. Meisner i predsjednik za pravosuđe u Splitu dr. Katalinić. Iz razgovora doznasmo: da u poslu „Agrarne reforme“ glede Dalmacije Beograd krivo izvješćen. Obećao nakon svog izvješća, — sanaciju.

„Prema naredjenju, Ministra funkcion središnjevanje materijala za dvadeset procentni odbitak privodi se kraju i u toku mjeseca bića ovaj ogroman posao završen tako da će se isplate ovog odbitka do 1000 kruna moći odmah vršiti a za suma iznad 1000 kruna isplavice se državne obveznice sa tri posto kamata u roku amortizacije do 1935. godine.

Definitivna zamjena kruna ne oslobođenom delu Dalmacije počće ovih dana posto je doneto rešenje“ o selaciji na Ministarstvo sjeunice.

Šta bude objavljeno zadnja kruna u Dalmaciji

pristupice se donošenju odluke o pitanju Bijada: ka sa lažnim markicama koje nije ranije moglo biti raseno dok se ne provede zamena i u delovima Dalmacije naknadno prissjedinjjenim.

Svinje u sred grada. — Poznati D' Anunciolove fotografo Cristoforo Mattiazzi, koji se je u najkjučnoj skupštini šibenskih arditu u kamalatu Mazzoleni, i to nakon sklopljena Jugoslavoq ugovora iz sveg grida de-zao: gopra ai Jugoslaviq doživjavan se da u sred grada drži dva prsra. Kako nam se jarkija, utapote tomu, da je na tu okolnost bio upozoren od nadležive vlasti, ou jos prkosi i ne će da iz grada odstrani smrad. Nama se čini da mu je sve dozvoljeno: sada, kako mu joldozvoljavao bivši simlao Alacevich

† Ante Adam p. Mate iz Zlarina, starina 75 godina, usnu u Gospodinu. Poznate ličnost u prošlosti, značaju, patriotizmu. Na sprovod spilia se čitav niz lica, obština Šibenik zastupao upravitelj se tajnikom. Vječni mu pokoj.

Produžen rok upisivanja na 7% državno investicionog zajma 1921 do 15 tek. Ljudi upisuju, jer što tko čini sebi čini.

Mons. Dr. Franjo Bullić ovih dana slavio 75 godišnjicu rođendana i 50 godišnjicu mislivozavlja. Poživio ga Bog!

Pošta.

G. Mirko Merlak — mjesto. Misimo ti pokazati čitav imenik talijanske zulovaranije: „Kako su Talijani fabrikovali Talijane“, a kako su u nj uspješli ne znamo, a niti nam je stalo znati. Bado bilježimo i iznasamo da su te Talijani proganjali i zatvarali: a i nas su.

G. Dr. Ivo J. Mijović — Dmiš. U posjedui tvog pisma 28 septembra. Pišao: „Vas poznavam po prikazivanju prijateja kao istinoljubiva, čestita i nikad ne okaljana rodoljuba“. Nadaje nam pišao za „Budu inormacije i da „nasa ne objelodanimo u našem Listu“ (u vaše pismo sa pripadnicima i odpadnicima iznasao 10 stranica). I jamčimo: bili bi premučali i ovo par redaka, jer nama je dosta znati da li kojizirnu (*Buvagelje*, što li, svakako „izvagrabiljeno — Nemanjinu biago“) posjeduješ i da ćeš je tako dobro držati dok sam lično ne podješ u Beograd, jer hoćeš i zala je svojom rukom osjetiti, gdje ona pripada“. Nasa je stanovite: da ti ipak težis za kakovim odenom. Boga ti: kaži djeci, da ju postom ili porukom na šalješ, jer se nepouzdaševise u svakoga“. Znamo, da ti, tu malu zadovoljstino nesme nitko kraljiti“, ali araki od nas ima pravo zahtjevati od tebe: da ma na koj način po tebi kupjeno Buvagelje (u tvoju pamet činitise za K 300) bude odmah povrćeno *Kr. Bibijoteki Beograd*. Najkratki ti put — predaja Vladi u Split i ova nek se za dalje misli, tim si cieten svake obvese i dužnosti; a „ruksak“ prenositi u Korueta i mogude Gyra pridržati za svoj mušt.

I naj, za što smo ti orako zapapili, jer si nas kao Uredništvo nije u pismu za sreć, dosta; da ti kso „gentleman“, dademo imena naših dopisnika e da lično s njimau obratunš“. Dakako, da nam je i sadaše stvar sumnjiva, i ne treba da od nas oita „dozvolu da preko nas kao odgovornog urednika puti tem suda potražiti njihova imena“. Dotrat čes — brus!

Tešnjanc — ne imali prostora za pr. broj.

Od. Tisk. Lit. Zaved. E. Vitković — Šibenik

Knjižara Filip Babić-Papirnica — Šibenik. —

Podpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima.

Tvorničko skladište papira u najjeftinije cijene.

Sav pribor za urede, općine i škole.

Skladište školskih knjiga.
i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.
Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
svakog jezika i struke.
MUZIKALNE SVAKE VRSTE.
Zahtjevajte ejonike papira i popis
knjige. — Cjenik za traženje.